

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
NaturErhvervstyrelsen, Center for Projekttilskud, Policy
Sendt pr. e-mail til mail mail@naturerhverv.dk

Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter
By og Land
Sendt pr. e-mail til
Christian Lützen, clu@mbbl.dk
Rita Munk, rimu@mbbl.dk

Sekretariatet for LAGerne i
Struer, Silkeborg og Favrskov
i Region Midtjylland samt
Billund, Middelfart og Svendborg
i Region Syddanmark

Landdistrikthuset
v/Merethe Juul Thysen
Gammelbyvej 2, Birkelev
6780 Skærbæk
Tlf. 20285668
landdistrikthuset@gmail.com
www.facebook.com/landdistrikthuset

14. februar 2014

J. nr. 13-810-000064 – Høringssvar fra de Lokale AktionsGrupper i Struer, Silkeborg, Favrskov, Billund, Middelfart og Svendborg

På baggrund af det udsendte forslag til program for støtte til udvikling i landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) for 2014 til 2020, fremsender jeg hermed et høringssvar for de lokale aktionsgrupper i Struer, Silkeborg, Favrskov, Billund, Middelfart og Svendborg som følger:

De stedbundne ressourcer - ordning ift. Natur- og Kulturarv mangler

De stedbundne ressourcer – hvor natur-og kulturarven er en vigtig del heraf, har stor betydning for udviklingen i landdistrikterne – hvorfor det forundrer LAGerne meget at det ikke er en del af dette landdistriktsprogram og vi vil gerne anmode om at det kommer med i programmet.

Og det på trods af at ”bedre udnyttelse af landdistrikternes stedbundne ressourcer” er indikeret som en indsats under prioritet 6 (side 52) ifm. mulighederne i forslaget til landdistriktsprogrammet 2014-2020. Og på trods af at det er indikeret at det er ”vigtigt at lokale ressourcer så som natur, kulturarv, historie, geografi mv. i sammenhæng med erhvervsstrukturerne inden for områderne turisme, oplevelsesøkonomi, fødevarer, natur og klima” (side 65).

Der igangsættes jo mange projekter rundt i lokalsamfundene af ildsjæle og i samarbejde med kommuner, offentlige myndigheder m.fl. til gavn for såvel de lokale borgere som for turister. Det har også en stor betydning ift. de initiativer, som der arbejdes på i landdistrikterne.

5.4 Tabel over interventionslogik (side 87)

I forhold til de fælles målindikatorer, så er der kun fokus på antal jobs skabt gennem støttede projekter.

Vi skal her gøre jer opmærksomme på at det ikke altid er målbart ift. de ’almennyttige’ projekter at kunne måle direkte, hvor mange jobs der er skabt.

Derudover så bør der også være mål, som indikerer hvor mange borgere, der drager fordel af de tjenesteydelserne m.m. gennem støttede projekter. Og ikke mindst, hvor mange job, som fastholdes via igangsættelse af nye projekter.

Verificerbarhed og kontrollerbarhed (generelt)

Generelt set, så er det forståeligt at NaturErhvervstyrelsen har ansvaret for administrativ kontrol, men det er også vigtigt at de ikke agerer som 'smagsdommer' hvad de lokale aktionsgrupper skal indstille. Ift. afsyning, så vil det være hensigtsmæssigt at det præciseres at såfremt det er en lokal aktionsgruppe, som står for et projekt, så er det en anden lokal aktionsgruppe, som skal stå for afsyning.

Principper med hensyn til fastsættelse af udvælgelseskriterier (prioriteringskriterier)

Det er indikeret at der til at prioritere ansøgninger vil blive anvendt/udarbejdet et pointsystem.

Det ville være ønskeligt, hvis det udarbejdes centralt, så der ikke er så store fortolkninger om hvordan det skal udarbejdes – og det anbefales at kontakte koordinatorene, som har udarbejdet sådanne tidligere (I de lokale aktionsgrupper i Struer, Svendborg, Silkeborg har vi prøvet at implementere et sådan skema i 2007-2013 – desværre uden held).

Art. 18 Tilskud til investeringer inden for fødevarersektoren (LEADER) (side 132-135)

Der er noteret at ordningen afgrænses til "værende inden for forarbejdning af fødevarer og markedsføring og afsætning af fødevarer".

På baggrund af ovennævnte går vi ud fra at der - ift. etablering af virksomheder under fødevarersektoren – vil blive accepteret udgifter til eksempelvis kølerum eller lignende, som er en nødvendighed ifm. etablering af mikrovirksomheder indenfor dette område. Og at der ifm. projekter under ordningen, ingen problemer er med at søge tilskud til markedsføring og afsætning af fødevarerne ifm. etableringsudgifterne.

Det er ligeledes noteret at støtteordningen "sigter mod at give lokale aktionsgrupper mulighed for at indstille projekter, der kan fremme samarbejde på tværs af foranstaltninger, sektorer eller led i fødevarerækeden og mellem aktører, der traditionelt ikke har arbejdet sammen."

Vi går ligeledes ud fra at det igen er muligt for lokale aktionsgrupper at igangsætte og indstille samarbejdsprojekter med diverse led i fødevarerækeden, som desværre blev ændret i programperioden 2007-2013 til at det ikke var muligt. De lokale aktionsgrupper har det lokale kendskab til virksomheder indenfor.

Støtteberettigede udgifter

Ift. de støtteberettigede udgifter, så anser vi det for vigtigt at det er muligt at søge tilskud til eksempels kølerum (se ovenover).

Mht. udstyr, så bør det ikke være muligt at søge tilskud til leasing af udstyr. Såfremt det drejer sig om leje af udstyr, bør der kun være tale om leje af maskiner m.m. i en kortvarig periode. Leasing af udstyr har heller ikke været gældende i programperioden 2007-2013 af hensyn til leasingudgifterne, som normalt anses for at være på lige fod med renteudgifter.

Ikke støtteberettigede udgifter

Jf. ovenstående kommentarer, burde her også stå bank- og renteudgifter samt udgifter ift. leasingaftaler, som ikke værende tilskudsberettigede.

Ifm. ikke støtte berettigede udgifter bør det præciseres hvad der tænkes på ift. simple genanskaffelser.

Det er vigtigt ift. at forhindre forskellige fortolkninger, som vi har været ude for i programperioden 2007-2013. Og ikke mindst ift. koordinatorene, som jo ikke kan rådgive på grundlag af terminologier, som bliver fortolket forskelligt.

Hvad med udgifter til renter samt udgifter, som er nødvendige iht. anden lovgivning? De er vel heller ikke tilskudsberettigede fremadrettet ?

Modtagere

Der er forståelse for at der ikke kan ydes tilskud til kommuner. Derimod er vi uforstående overfor at der kan gives tilskud til offentlige virksomheder, når der ikke kan gives tilskud til kommuner.

Vi har ikke forståelse for at der ikke kan ydes tilskud til selvejende institutioner, som ofte er etableret på frivillig basis ligesom forsamlingshuse m.m.

Vi vil foreslå at det ændres som følger:

"Enkeltpersoner, grupper af personer, private virksomheder, foreninger og selvejende institutioner, som ikke får dækket 50 procent af driften af offentlige midler.

Der kan ikke ydes tilskud til offentlige virksomheder – såsom stat, regioner og kommune, organisationer, foreninger, institutioner og lignende, hvor mindst 50 procent af drift dækkes af offentlige midler".

Støttebetingelser

Det forventes at investeringsudgifter også omfatter anlægsudgifter i mindre omfang, som er en nødvendighed for at gennemføre projektet.

Med de normale krav om bæredygtighed på fem år, bør det ikke være muligt at søge tilskud til forundersøgelser til investeringsprojekter under ordningen.

Kravet om fremsendelse af en forretningsplan – bør være gældende på ansøgningstidspunktet, således at det nødvendige forarbejde er foretaget på det tidspunkt. Der bør ligeledes være et krav om udarbejdelse af et driftsbudget på fem år af hensyn til bæredygtigheden.

Ift. markedsføringsudgifter bør det være muligt at søge tilskud hertil – specielt når der også er tale om at der kan søges tilskud til udgifter ift. afsætning samt netværksaktiviteter med primærproducenter m.fl. Mht. mulighed for at søge tilskud til gårdbutikker (on-farm shops) er det vigtigt at markedsføringsudgifter kan være en del af de tilskudsberettigede udgifter)

Art. 20: Tilskud til oprettelse af mikro og små virksomheder (LEADER) (side 137 – 139)

Støtteberettigede omkostninger

Vi er igen uforstående overfor at der kan gives tilskud til leasing af udstyr. Ifm. programperiodne 2007-2013 var det helt klart ikke muligt at søge tilskud til at kunne leje og lease udstyr ift. virksomheder.

Dette idet der jo er forbundet udgifter ifm. leasingaftaler, som kan betragtes på lige fod med renteudgifter – og det har aldrig været tilskudsberettiget. Og udgifter skal jo være betalt inden der kan søges om udbetaling af tilskud.

Ift. markedsføring, så bør der jo både være mulighed for at søge tilskud til markedsføring til aktiviteter med henblik på salg og markedsføring af såvel jordbrugsprodukter som ikke-jordbrugsprodukter.

Endvidere bør det allerede i materialet indikeres at det kun må udgøre en vis procentsats af det totale budget for at undgå diverse fortolkninger, som har været tilfældet i programperioden 2007-2013. Eksempelvis 20%-25%, som på et tidspunkt har været udmeldinger fra NaturErhvervstyrelsen i programperioden 2007-2013.

Der kan ikke ydes støtte til

Ift. de støtteberettigede udgifter, så anser vi det for vigtigt at det er muligt at søge tilskud til mindre anlægsopgaver, når de er forbundet med udgifter til materialer, markedsføring m.m.

Mht. udstyr, så bør det ikke være muligt at søge tilskud til leasing af udstyr. Dette har heller ikke været muligt i programperioden 2007-2013. Og leje af materiale bør være i en meget kort periode ifm. etableringen af virksomheden.

Jf. ovenstående kommentarer, burde her også stå bank- og renteudgifter samt udgifter ift. leasingaftaler, som ikke værende tilskudsberettigede.

Ifm. ikke støtte berettigede udgifter bør det præciseres hvad der tænkes på ift. simple genanskaffelser. Det er vigtigt ift. at forhindre forskellige fortolkninger, som vi har været ude for i programperioden 2007-2013. Og ikke mindst ift. koordinatorene, som jo ikke kan rådgive på grundlag af terminologier, som bliver fortolket forskelligt.

Hvad med udgifter til renter samt udgifter, som er nødvendige ift. andre lovgivninger? De er vel heller ikke tilskudsberettigede fremadrettet?

Ift. frivilligt arbejde – så kunne det være hensigtsmæssigt – såfremt der er tale om etablering af fællesfaciliteter, hvor flere virksomheder bidrager med frivilligt arbejde til aktiviteter, at det også kan anvendes som element i finansieringen. Det er jo sådan set på lige fod med et forsamlingshus – her er det blot virksomheder, kunstnere m.m., som er bidragsydere til projektet.

Støttebetingelser

Her bør samme grundlag være gældende som under Art. 18 – at der skal fremsendes forretningsplan og driftsbudget for de første fem år med ansøgningen og at ansøger skal have foretaget den nødvendige forundersøgelse inden der søges tilskud via de lokale aktionsgrupper og ordningen.

Igen, så er det jo en forudsætning for at vide om der er grundlag for at etablering af virksomheden eller videreudviklingen af virksomheden er bæredygtig.

Typer af støtte

Omkostninger til udvikling og markedsføring bør kun kunne søges af mikrovirksomheder og små virksomheder, når det er en mindre procentsats af det totale budget (eksempelvis 20%-25%, som nævnt ovenover)

Art. 21: Tilskud til basale serviceydelser og landsbyfornyelse i landdistrikterne (LEADER) (side 140 – 142)

Støtteberettigede omkostninger

Ift. de støtte berettigede udgifter, er det indikeret at der kan ydes støtte til 'Foranalyser uden loft'.

Det bør kun være de lokale aktionsgrupper – som det har været tilfældet i programperioden 2007-2013, som har mulighed for at søge tilskud til disse aktiviteter – såfremt de ikke er en del af et totalt projekt og repræsenterer mindre end 50% af de totale udgifter (en procentsats, som tidligere har været givet fra NaturErhvervstyrelsen).

Under denne artikel har vi igen udgifter til leje og leasing af udstyr, som vi er uforstående overfor.

Årsagen er igen – som nævnt under Art. 18 og Art. 20 at leasingudgifter jo ofte er forbundet med renteudgifter, som normalt ikke er tilskudsberettigede.

Men tilskud leje af maskiner – gravemaskiner m.m., som er nødvendige for at gennemføre projekter, bør der kunne søges tilskud til – og det kun i en kortere periode i etableringsfasen.

I har indikeret at der ikke kan gives tilskud til "Forplejning", hvilket vi ikke har forståelse for. Mange projekter bliver gennemført af og for frivillige, og i forbindelse med eksempelvis landsbyplaner, analyseopgaver, som jo ofte gennemføres af de LAGerne, så er det vigtigt at der kan søges tilskud til disse udgifter, så de lokale aktionsgruppers driftsudgifter ikke skal belastes ift. disse aktiviteter.

Derudover er det også vigtigt at de bibeholdes, såfremt der skal være mulighed for at kunne samfinansiere med andre tilskudsmuligheder, hvor det er muligt at søge tilskud til disse (eksempelvis Landdistriktpuljen) ifm. landsbyplaner, så bør det – ligesom for foranalyser, kun være de lokale aktionsgrupper, som kan søge tilskud til disse opgaver, som det har været tilfældet i programperioden 2007-2013.

Modtagere

Der er her igen anlæg til fortolkninger, og vi foreslår at det ændres til:

"Enkeltpersoner, grupper af personer, private virksomheder, foreninger og selvejende institutioner, som ikke får dækket 50 procent af driften af offentlige midler.

Der kan ikke ydes tilskud til offentlige virksomheder – såsom stat, regioner og kommune, organisationer, foreninger, institutioner og lignende, hvor mindst 50 procent af driften dækkes af offentlige midler."

Det betyder jo ikke at regionerne og kommunerne ikke kan være en del af projektet – tværtimod. Det er vigtigt iht. LEADER principperne at der er samarbejde mellem borgere, foreninger, erhvervslivet og de offentlige myndigheder og at der igennem programperioden skabes tæt samarbejde mellem de forskellige aktører.

Offentlige aktører er i vores øjne aktører, som modtager mere end 50% i tilskud til drift af offentlige midler, hvorfor de ikke bør kunne søge via de lokale aktionsgrupper.

De selvejende institutioner modtager ikke altid mere end 50% i tilskud til driften af de offentlige midler, hvorfor de bør kunne søge via de lokale aktionsgrupper.

Støttebetingelser

Som nævnt tidligere, så bør det kun være de lokale aktionsgrupper som kan søge tilskud til udarbejdelse af landsbyplaner, som det har været tilfældes ifm. landdistriktsprogrammet 2007-2013.

Dette for at kunne opfylde betingelsen for at landsbyplaner skal være i overensstemmelse med kommunens og regioners overordnede planer for udvikling af området – som jo også vil være en del af de lokale aktionsgruppers udviklingsstrategier.

Såfremt det stadig er gældende at der maksimum må være 50% udgifter til konsulenter, når andre end de lokale aktionsgrupper gennemfører projekter, er dette jo også et grundlag for at det kun er de lokale aktionsgrupper, som kan søge tilskud til landsbyplaner og foranalyser.

Typer af støtte

Mht. typer af støtte, så bør det genovervejes at der gives tilskud til revisorudgifter, når projekter samfinansieres med fonde og andre tilskudsordninger, hvor det kræves at der er revision på projektet (her tænkes på Landdistriktspuljen, som ofte bruges som samfinansiering ift. landsbyplaner m.m.).

Art. 36: Samarbejdsprojekter for erhvervsudvikling (udviklingsprojekter) (side 204-207)

På side 91 er det indikeret at denne ordning er under den Nationale LEADER ordning. Dog fremkommer det overhovedet ikke af det skrevne under ordningen. Det ser ud til at der er tale om en fejl.

Det ville være hensigtsmæssigt, hvis de lokale aktionsgrupper tænkes ind i denne ordning, idet der ofte er stor synergi ift. de aktiviteter, som de lokale aktionsgrupper sætter i gang.

Art. 36: Samarbejdsprojekter (LEADER) (side 208 – 211)

Denne ordning mangler i oversigten på side 91. Denne og ordningen 36 er begge vigtige ordninger ift. de lokale aktionsgrupper og LEADER ordningen.

Støtteberettigede omkostninger (side 209)

Som tidligere nævnt, så går vi ud fra at det her igen kun er de lokale aktionsgrupper, som kan søge tilskud til hhv. forundersøgelser, kompetenceudvikling og ikke mindst analyser. Dette for at sikre synergien ift. indsatserne i de lokale aktionsgrupper – både ift. kommunernes indsatser og regionernes indsatser og forhindre at der igangsættes flere delprojekter ift. samme projekt.

Det er indikeret at der ikke kan søges tilskud til forplejning – men at der kan søges tilskud til driftsudgifter ifm. samarbejde, hvilket vi er uforstående overfor. Ifm. mange af samarbejdsprojekter er forplejning en vigtig del ift. gennemførelse af projekterne, hvorfor det bør være muligt – og være en del af driftsudgifterne ifm. samarbejde - ligesom det har været i ordningen i 2007-2013.

Mht. det frivillige arbejde, så kunne det være hensigtsmæssigt at det kan anvendes som element i finansieringen, idet de mange aktører, som bliver impliceret i sådanne projekter, jo også er tegn på det lokale engagement iht. LEADER principperne. Det foreslås at det frivillige arbejde ifm. sådanne projekter max. må udgøre 30%.

Ift. disse projekter, bør der også være mulighed for at kunne søge tilskud revisorudgifter, idet sådanne projekter ofte bliver samfinansieret med andre puljer og tilskudsordninger, som kræver revision af projektregnskabet.

Modtagere (side 209 – 210)

Ift. modtagere, så bør det også her ændres til:

”Den juridiske enhed, som udpeges som den juridiske ansvarlige for et samarbejdsprojekt. Det kan være enkeltpersoner, private virksomheder, foreninger og selvejende institutioner, som ikke får dækket 50 procent af driften af offentlige midler.

Der kan ikke ydes tilskud til offentlige virksomheder – såsom stat, regioner og kommune, organisationer, foreninger, institutioner og lignende, hvor mindst 50 procent af drift dækkes af offentlige midler”

Som nævnt tidligere så er der mange selvejende institutioner, som ikke får dækket 50% af deres driftsudgifter via offentlige midler.

Art 35 REG CPR: Forberedelse af lokale udviklingsstrategier, drift og udvikling af lokale aktionsgrupper (LEADER) (side 211 – 214)

Side 212 Der mangler noget om at de lokale aktionsgrupper både kan prioritere og indstille lokale udviklingsprojekter og selv igangsætte lokale udviklingsprojekter i afsnittet, som starter med ”Ved at understøtte....” (2. afsnit)

Modtagere (side 213)

1. Mht. udvælgelseskomitéen, som der skal etableres, så bør der den også være repræsenteret med aktører, som til daglig arbejder med LEADER principperne – dvs. en LAG repræsentant.
  - a. Ift. udpegning af de lokale aktionsgrupper, er det vigtigt at der lægges vægt på LEADER principperne i godkendelsesproceduren.

2. Det er ikke hensigtsmæssigt at der etableres regionale kompetenceenheder og at det er dem, som kan søge tilskud til driften af de lokale aktionsgrupper. Det bør være de lokale aktionsgrupper, som får udbetalt tilskuddet til driften direkte, som det har været praksis i 2007-2013:
  1. Det bliver et ekstra fordyrende led ift. driftsudgifter, og det vil skabe en uhensigtsmæssig organisation ift. de lokale aktionsgrupper ift. bottom-up principperne og det lokale engagement.
  2. Derudover er det uklart hvad disse enheders funktion skulle være. Det vil være hensigtsmæssigt at det er de lokale aktionsgrupper selv, som ansætter koordinatoren til varetagelse af deres opgaver.
  3. Koordinatorerne bør derimod gennemgå et kompetenceforløb – organiseret og gennemført af hhv. Netværkscenteret og Center for Projekttilskud, således at der opnås de nødvendige kompetencer fra starten af og der undgås miskommunikation og misinformation, som det har været tilfældet i programperioden 2007-2013.
  4. Koordinatorerne bør informeres kontinuerligt om de 'interne' arbejdsprocedurer i Center for Projekttilskud.
  5. Der bør oprettes et virtuelt netværk (dialogforum), hvor Center for Projekttilskud informerer de lokale aktionsgrupper (koordinatorerne) om evt. ændringer præciseringer ift. processer – således at de hele tiden er opdateret og det er samlet ét sted – i tilfælde af der er udskiftning af koordinatorene i nogle af de lokale aktionsgrupper.
  6. Ift. erfaringsudveksling mellem de lokale aktionsgrupper, så har flere lokale aktionsgrupper skabt deres egne mindre grupper, hvor de fandt det relevant – specielt ift. samarbejdsprojekter (eks. de sydfynske LAGer, LAGerne på Fyn og øerne, LAGerne langs Vadehavet, de sønderjyske LAGer, LAGerne i det Nordvestjyske (Lemvig, Struer, Holstebro, Ringkøbing-Skjern), LAGerne langs Hærvejen (Viborg, Silkeborg, Ikast-Brande) – som kan udvides til samarbejde med LAGerne i Region Nordjylland og Region Syddanmark, LAGerne langs Gudenåen, LAGerne i Nordvestsjælland m.m.)
  7. Ift. de grupperinger og midler til 'mindre centre', som bliver skabt ift. interessen omkring samarbejde, så ville det være mere hensigtsmæssigt at der afsættes ekstra midler af, således at de lokale aktionsgrupper har mulighed for at søge tilskud til driften af disse samarbejdsprojekter – og hvor de selv udpeger én af LAGerne som tovholder. Det har allerede været praktiseret i programperioden 2007-2013 – men LAGerne har desværre ofte ikke fået ekstra midler hertil. LAGerne har brugt af deres normale driftsmidler til sådanne opgaver.

Principper med hensyn til fastsættelse af udvælgelseskriterier (prioriteringskriterier) (side 213)

Mht. udvælgelseskomitéen så er det her igen meget vigtigt at der flere LAG aktører i denne komité, idet de har kendskab til LEADER principperne. Det er dog vigtigt at det fortsat er Netværkscenteret som foretager den endelige forhåndsgodkendelse og godkender de udviklingstrategierne, som bliver indsendt efter udarbejdelse.

Grupperingerne/netværkene, som vil blive etableret, bør, som det også har været i programperioden 2007-2013 have kriterier for at de skal etableres med en bred sammensætning af borgere, foreningslivet,

erhvervslivet og offentlige myndigheder. Der er allerede sået nogle "frø" rundt i de forskellige lokale aktionsgrupper, hvor vigtigheden med at samarbejde med de offentlige myndigheder er stor.

Og for at bevare LEADER principperne, bør de offentlige myndigheder ikke repræsentere over 1/3 af bestyrelsen for den lokale aktionsgruppe således at bottom-up principperne også videreføres i landdistriktsprogrammet 2014-2020 og ikke bliver centraliseret i regionale enheder.

Typer af støtte (side 213 – 214)

Mht. omkostninger til kapacitetsopbygning, så bør disse placeres centralt, som nævnt ovenover – således at alle bestyrelsesmedlemmer og koordinatore får den samme information og instruktion fra hhv.

Netværkscenteret og NaturErhvervstyrelsen.

Her er det også meget vigtigt at benytte sig af de digitale løsninger ift. information til hhv. bestyrelsesmedlemmer og koordinatore.

Verificerbarhed og kontrollerbarhed (side 214)

Ift. afsyning og fysisk kontrol, så ville det være hensigtsmæssigt at Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter også har en rolle her.

9. Evalueringsplan (side 214 – 220)

Det er vigtigt at der ifm. opstarten af de lokale aktionsgrupper og ikke mindst målene, som der skal opnås ifm. arbejdet, at det enkelte 'selv-evalueringsværktøj' som er indikeret på side 219 – er parat ifm. opstarten af programperioden.

Dog, ville det være hensigtsmæssigt – som det allerede var lovet tilbage i 2008-2009 at systemet, hvor målene i udviklingsstrategierne passer overens med målene i hhv. ansøgningsskemaer og afrapporteringsskemaer, som det også er beskrevet på side 220 ift. Merværdien af LEADER.

Dette forudsætter at det allerede bliver implementeret fra det tidspunkt at LAGerne kan igangsætte ansøgningsprocedurerne.

De lokale aktionsgrupper har savnet dette ift. program 2007-2013. Det blev omtalt på et af de første fællesmøder ifm. opstarten af programperioden – men aldrig fulgt rigtigt op på, så det er dejligt at det nu bliver implementeret ift. programperioden 2014-2020.

10. Finansieringsplan (side 221 – 227)

Fordeling af midler til LEADER i 2014-2020 (side 222)

LAGerne har noteret sig at fordelingen er som følger og at 'Public expenditure' er det beløb, som er afsat til LEADER indsatsen:

Som nævnt, så er det LAGernes opfattelse, at der mangler midler til at kunne igangsætte aktiviteter under Natur- og Kulturarven, idet det har stor betydning ift. udviklingen i landdistrikterne, hvor vi jo tager udgangspunkt i de lokale ressourcer samt natur- og kulturarven.

Artikel	Beskrivelse	Public expenditure	EU	Private expenditure	Total Cost
Artikel 18 stk 1b	LEADER fødevarerforarbejdning	23	18	35	59
Artikel 20	LEADER Bedrifts- og erhvervsudvikling	38	31	47	85
Artikel 21	LEADER Tjenesteydelser og landsbyudvikling	59	47	72	130
	Arv tidl. ABB 323 Naturarv	1	1		1
Artikel 36	LEADER samarbejdsprojekter	59	47	72	130
Artikel 42-44/art 35 CPR	LEADER art. 35 CPR	59	47	72	130
Artikel 42-44	LEADER/art 35a REG CPR	0			0
	Arv tidlig. ABB 413 LEADER/art 35b REG CPR	70	56	85	155
Artikel 42-44	LEADER/art 35d REG CPR	0			0
Total		309	247	383	690

LAGerne har ligeledes noteret at ift. Art. 36 "Erhvervsudvikling" er der for hele programperioden 2014-2020 afsat 144 mio. kr.

Artikel	Beskrivelse	Public expenditure	EU	Private expenditure	Total Cost
Artikel 36	Erhvervsudvikling *	144	115		144

LAGerne af den mening at ordningen under Artikel 36 "Erhvervsudvikling" bør kobles sammen med LEADER indsatsen - ift. at sikre synergi effekten ift. de andre aktiviteter, som foregår i landdistrikterne og ikke mindst under Artikel 36 "LEADER samarbejdsprojekter".

14. Komplementaritet med andre politikker (side 227 – 235)

LAGerne har fuld forståelse for, at for de områder, hvor der mål, som er komplementære med de andre ESI-fonde, så bør der arbejdes for at samarbejdet til såvel Hav- og Fiskerifonden, Regionalfonden og Socialfonden) styrkes yderligere end det har været tilfældet i 2007-2013.

LAGerne går ud fra, at der i den sammenhæng stadigvæk ikke vil være muligt at samfinansiere eksempelvis Landdistriktsprogrammet med Fiskeriudviklingsprogrammet m.m. eller Landdistriktsprogrammet med Socialfonden, som det også tidligere har været tilfældet. Men at der skal koordineres og samarbejdes de forskellige fonde imellem ift. indsatser indenfor de rammer, hvor det er muligt, er der fuld forståelse for.

14.1.13 Lokale udviklingsstrategier under LEADER (231 – 232)

Mht. udvælgelseskomitéens sammensætning, så går LAGerne ud fra at repræsentanterne af landdistrikts- og fiskeriaktører, som forventes at deltage i udvælgelseskomitéen vil være repræsentanter, som har tæt tilknytning til eller er en del af LAGerne. Eftersom at der arbejdes iht. LEADER principperne, er det vigtigt for LAGerne.

Mht. etablering af LAGerne, så vil det være vigtigt at der etableres nogle klare retningslinjer ift. de områder, som kan være en del af LAGerne og der udmeldes rammerne i den sammenhæng. I den sammenhæng er vi overbeviste om at der ikke vil være de store problemer ift. beslutningen om, hvem og hvor de LAGerne kan blive etableret. Og normalt, så er sandsynligheden for at dette bliver etableret uden problemer ret stor.

Mht. godkendelse af de lokale udviklingsstrategier, så er det også her vigtigt at repræsentanter, som arbejder iht. LEADER principperne er en del af udvælgelseskomitéen.

Det er indikeret at LAG områder med større byer kan være nødvendige at udelukke fra LAG udpegningen. Det ville være hensigtsmæssigt, at det allerede på forhånd bliver defineret hvilke områder, der vil være udelukket fra at være en del af LEADER områderne.

I den sammenhæng, så foreslår LAGerne at der i kommuner, hvor der forefindes større byer – hvilke byer der ikke kan modtage tilskud fra Landdistriktsprogrammet.

Ift. eksempelvis Silkeborg Kommune, hvor der er store områder i Silkeborg Kommune, som er ligeså udsat som i eksempelvis Tønder Kommune – gives retningslinjer om at det kun er i områder udenfor Silkeborg by og bymæssige område, som kan være en del af LAG områderne. Dette er proceduren, som der er arbejdet efter i programperioden 2007-2013 og det vil være hensigtsmæssigt at det også bliver proceduren ift. det fremtidige program.

Det samme gælder i Svendborg området, hvor LAG Svendborg igennem hele programperioden har udelukket aktiviteter i Svendborg by med undtagelse af projekter, som har med kulturarven eller som kommer LAG området til gode (aktører i landdistrikterne i Svendborg Kommune).

I Struer Kommune har Struer by ligeledes været udelukket på nær de aktiviteter, som foregår nord for jernbanen – hvor LAG Struer på den måde har kunnet tilgodese udviklingen ift. Limfjordsområdet samt Struer Havn og Struer Bugt ift. turisme, natur- og kulturarven.

I Favrskov har bestyrelsen igennem hele programperioden udelukket aktiviteter i de tre 'H-byer', Hinnerup, Hadsten og Hammel og kun uddelt tilskud til projekter uden for de områder.

Og i Middelfart har det også været indstillingen igennem hele programperioden at projekter i Middelfart by ikke kunne opnå tilskud via LAGen. Vi er dog opmærksomme på at FiskeriLAG Fyn har tildelt tilskud til projekter i Middelfart by.

I Billund Kommune har bestyrelsen her også været helt enig om at Billund ikke skulle være en del af de områder, som havde mulighed for at søge tilskud.

Såfremt kriterierne ift. byerne skal være endnu mere skarpe, vil vi anbefale at det kommer fra central hold, således at der ikke endnu en gang skal bruges mange timer og ressourcer på at diskutere hvad et landdistrikt er.

15.2. Overvågningsudvalg (side 241 – 244)

Overvågnings- og evalueringssystemet (side 242 – 244)

LAGerne har bemærket at der i forbindelse med sammensætningen af overvågningsudvalget mangler en repræsentant for LAGerne i Danmark. Vi ser det som vigtigt at LAGerne har en repræsentant i overvågningsudvalget.

15.3 Kommunikation om Landdistriktsprogrammet (side 245)

LAGerne har bemærket at informationen om LAGernes rolle i kommunikation udestår og ikke mindst at der mangler information om hvordan det forventes at kommunikation om landdistriktsprogrammet skal foregå. LAGernes rolle i kommunikation er vigtig – specielt ift. de lokale områder - men også på national og ikke mindst EU plan.

Udover at de Lokale AktionsGrupper har haft en hjemmeside stillet til rådighed, og nogle har brugt den mere aktivt end andre, så har kommunikation ift. LAGerne manglet en del i programperioden 2007-2013 – så det bør ikke forsvinde i programperioden 2014-2020. Det bør være op til de enkelte LAGer at etablere hjemmesider og bruge andre kommunikationsplatforme, hvis de ønsker det.

17. Handlingsplan for det Nationale Landdistriktsnetværk (side 255 – 257)

Ift. Det Nationale Landdistriktsnetværk er LAGerne af den mening, at der mangler repræsentanter fra LAGerne i Det Nationale Landdistriktsnetværk.

Særligt for enheden i MBBL

Ift. Koordinationsudvalget, som der er oprettet – bør koordinationsudvalgets medlemmer udvides til at det er et udvalg for såvel formænd som koordinatore.

Koordinatorerne er centrale bindeled mellem bestyrelserne og hhv. NaturErhvervstyrelsen samt MBBL og andre offentlige myndigheder, hvorfor det ville være relevant, hvis Koordinationsudvalget består af såvel formænd som koordinatore.

***

På bestyrelsernes vegne, håber jeg at I vil inddrage vore kommentarer ifm. den videre bearbejdning af Landdistriktsprogrammet 2014-2020. Til orientering har formændene haft indflydelse på skrivelsen inden indsendelse.

Jeg ser frem til at høre fra jer.

Med venlig hilsen

Merethe Juul Thysen
Sekretariatschef

På bestyrelsernes vegne i
Favrskov
Billund
Middelfart
Silkeborg
Struer
Svendborg

